

รายงานการสอบสวนการข่มขู่ สำหรับทอเสื้อจันทบุรี

โดย

แมลล์ม บุนนงการ

แผนกสถานีเขต ๒

ด้วยสถานีทดลองและตั้งเดิมเขตน ได้รับหนังสือจากกองการทดลอง
และตั้งเดิมที่ ๕๐๔๔/๒๔๗๕ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๗๕ ให้แผนกสถานีเขต
อธิบายวิธีข่มขู่สำหรับทอเสื้อจันทบุรีน แผนกสถานีเขต ๒ ได้ออกทำการ
สอบสวนแล้ว ๒-๓ รายจากผู้ที่ทำกรข่มขู่เป็นอาชีพซ่งทุก ๆ รายเป็น ผู้ที่ข่ม
และทำการข่มเป็นจำนวนมาก ๆ ในรอบปีหนึ่ง ๆ ผลแห่งการสอบสวนมีดังนี้

สิ่งที่ใช้ เป็นสิ่งหรือเกด็ด แต่โดยมากเป็นสิ่งง บันจุกะป่อง ๆ หนึ่ง
หนัก ๓ ปอนด์ (๔๕๐ กรัม)

ชื่อของสิ่ง ดั้งชนิดทำจากดหป้าต้วอเมริกา ทำโดยบริษัทเนทซันเนด
แอนนิตัน แอนเคมมิกอด กรุงนิวยอรค โดยห้างกาคคชีกี ครอบคังโตะกัง
พระนคร เป็นเอเยนตสั่งมาจำหน่าย และกัตุเหมือนจะเป็นสิ่งชนิดเดียวกับข่ม
แพรริมตานเอง

หาได้ง่ายหรือยาก เมื่อก่อนสงครามเอเชียหาได้ง่ายมาก เพราะมีพอ
ค้าในจังหวัดตั้งมาขายเป็นจำนวนมาก แต่บัดนี้เกือบจะหาไม่ได้เลยนอกจากจะ
ให้ราคาจนสูงคุด เพราะมีพ้อคักกไวบ่างเหมือนกัน

เวลานราคาหย่างไร ราคาตั้งต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ถูกแพงกว่ากันบ้าง คือ

เมื่อก่อนสงครามกะป่องตะ

เวลานกะป่องตะ

ดีแดง

๔.๐๐ บาท

๓๗.๐๐ บาท

เล่ม ๖ รายงานการสอบสวนการข่มขู่สำหรับทอเสื้อจันทร์ ๔๒๕

	เมื่อก่อนสงครามกะปองตะ	เวลานี้กะปองตะ
ดีเขยว	๒.๕๐ บาท	๒๖.๐๐ บาท
ดีหมพ	๒.๒๕ บาท	๒๘.๐๐ บาท
ดีนาเงิน	๒.๕๐ บาท	๔๒.๐๐ บาท
ดีมวง	๒.๕๐ บาท	๒๖.๐๐ บาท
ดีเหลืองแก่	๒.๐๐ บาท	๒๔.๐๐ บาท
ดีเหลืองอ่อน	๓.๐๐ บาท	๓๔.๐๐ บาท

การที่ดีต่าง ๆ ราคาไม่เท่ากัน เนื่องจากราคาดีต่าง ๆ ที่ตั้งมาจากต่าง
ประเทศไม่เท่ากัน และผู้ข่มขู่มีความต้องการดีต่าง ๆ มากน้อยแตกต่างกัน
ตามเดือนและตามความนิยมของตลาด เช่น ดีนาเงินใช้มากจึงแพงกว่าดีแดง ๆ
ก็ใช้มากราคาจึงแพงกว่าดีอื่น ๆ ฯลฯ

อะไรทำเป็นสี่ไต่บ้าง ตั้งแต่โบราณมา มีผู้คิดหาวิธีข่มขู่ในประเทศ
ทำแทนดีขี้บางเหมือนกัน คือใช้ฝางแทนดีแดง และใช้ขมิ้นแทนดีเหลือง
และถ้าจะทำกให้เป็นดีดำ ก็ให้ข่มขู่ด้วยฝางเดี่ยวก่อน แล้วเอาขมิ้นข่ม
แล้วมาหมกโคลนไว้ ๒๔ ชม. กกข่มขู่ก็จะเปลี่ยนดีดำได้ แต่กมักเปื่อยเร็ว
และไม่ทนทานต่อการใช้ ส่วนการข่มขู่ให้เป็นดีอื่น ๆ นอกจาก ๓ ดีที่กล่าว
แล้ว ไม่มีวิธีทำได้

การข่มขู่ด้วยฝางและขมิ้น เมื่อข่มขู่แล้วก็ได้คุณภาพกเหมือนกที่
ข่มขู่ด้วยดีที่มาจากต่างประเทศ นอกจากดีดำตามทกล่าว การข่มขู่กมพิริตอง
มากมายหลายอย่าง และการทำก็ลำบากและต้องทำหลายครั้ง ดังนี้

การข่มขู่ด้วยฝาง- ตับฝางให้เป็นชั้นเล็ก ๆ เอาดงคิมจนดีแดงออก
แล้วเทดงคิมทิ้งไว้ ๓ คืน พอรุ่งขึ้นก็เอาน้ำฝางนำมาเคี่ยวดงไปอีก และเคิม
ฝางดงไปอีกบางเล็กน้อย ต้องทำหุงคิมถึง ๓ ครั้งจึงจะข่มขู่ได้ และเมื่อ
เวลาจะข่มขู่ให้เคิมส้วรดมลงไปที่เล็กน้อย

การข้อมกกด้วยขมั้น คำขมั้นให้ละเอียด เขาตงค้มเคี้ยวจนดีเหลือ
จัดกรวงเอากากออกไซ้ข้อมกกดได้ทันที

แต่คกมาด้มยั้น มีดีต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายด้วยราคาถูๆ การข้อม
ด้มกกดแบบโบราณซึ่งเป็นวิธีเก่าแก่และลำบากนั้น ได้เลิกทำกันมานานแล้ว โดยที่
ผู้ข้อมกกดเห็นแต่ความสดวกสบายมิได้คิดถึงเหตุการอื่น ๆ แมบดินดีต่าง
ประเทศได้ขยับขนสูงจากเดิมตง ๑๐ เท่าตัวแล้วก็ดี แต่โดยเหตุที่ยังหาข้อได้
บ้าง การทำด้มแบบโบราณดังกล่าวแล้วจึงยังไม่ได้มารวอพนทำกันจนออก หรือ
จะเขนด้วยยังไม่กับขันจิง ๆ ก็เป็นได้

วิธีข้อมกกดจากสัที่มาจากต่างประเทศ วิธีข้อมกกดด้วยดีต่างประเทศ
หรือวิธีข้อมซึ่งกำลังทำกันหย่นะบดิน มีดังนี้

ภาษาณะที่ไซ้ข้อม โดยมากใช้ปั่นหมันกาด บับ ๑ ใบต่อ ๑ ดี และมี
เตาด้าหรับคมนาและด้อมด้วย

การเตรียมสั คมนาด้วยบับให้เคือด พอนาเคือดแล้วได้ดั่งไป กวน
ให้เข้ากันดี จำนวนด้มไซ้ ๑ ซอนซาพนคมนาเคือด ๑ บับ

การเตรียมกกด เอากกที่แห้งแล้วมาดเป็นมดเล็ก ๆ แซ่ในน้ำเดี่ย ๑ คิน
ก่อนข้อม

วิธีข้อม เมื่อน้ำในบับเคือดและได้ดั่งเด็ดแล้ว ก็เอากกขันจากน้ำดัดคณา
ให้ออกพอดเด็ดหน้า เอากกจุ่มดงในบับดี พดกกกไปมาให้ด้มซึมเข้ากกให้ทว
แล้วเอามาผ้งดมจนแห้งก็ไซ้การได้ทีเดียวไม่ต้องทำซ้ำอก แล้วเอากกที่ยังไม่
ได้ข้อมดงข้อมใหม่ ทำตงนเรื่อย ๆ ไปจนเห็นว่าด้มในบับจะอ่อนดง ดั่งเกด
ได้จากด้มจับกกดไม้ดี ก็เอาด้มดงไปอ๊กเล็กน้อย แล้วข้อมต่อ ๆ ไปจนหมด
กกดในคราวนั้น